

Lipa jubilatka została zasadzona na dziedzińcu Szkoły Powszechnej, późniejszej Szkoły Podstawowej nr 1 w Lublińcu, **3 maja 1923 roku**, na pamiątkę pierwszych w wolnym mieście obchodów rocznicy Konstytucji 3 Maja.

W **czerwcu 1922 roku** Lubliniec po wielowiekowej niewoli wrócił do Polski. Towarzyszyła temu ogromna radość mieszkańców. **Daniel Zych** – pierwszy kronikarz szkoły polskiej w Lublińcu pisze:

Miesiąc wrzesień stał się wielkim miesiącem historycznym w dziejach szkolnictwa polskiego na Górnym Śląsku. Od daty tej po kilkunastowiek niewoli w szkołach śląskich brzmi ojczysty język ludu śląskiego – język polski, którego nie zdoła wydrzeć żadna moc krzyżacka. Piszący te zdania czuje się szczęśliwym i nie umie wprost przelać na papier swych uczuć radosnych, iż jemu pierwszemu przypadło w udziale rozpocząć niniejszą kronikę w nowej erze szkolnej.

*Fragm. kroniki szkolnej
Grono nauczycielskie podczas zakończenia
roku szkolnego 1922/23*

Za początek szkolnictwa polskiego w Lublińcu można przyjąć datę **5 września 1922 roku**, kiedy to po uroczystej inauguracji roku szkolnego 1922/23 młodzież miasta oraz okolicznych wiosek rozpoczęła naukę w języku polskim.

Decyzję o zasadzeniu lipy podjęto na posiedzeniu zwołanym w drugiej połowie kwietnia 1923 roku przez **Kazimierza Niegolewskiego** - ówczesnego starostę lublinieckiego.

3 maja 1923 roku o godz. 9.00 na dziedzińcu szkoły zebrali się uczniowie, nauczyciele, mieszkańcy miasta oraz członkowie towarzystw działających na terenie Lublińca. Na początku uroczystości przemówienie wygłosił kierownik szkoły **Jakub Bazarnik**, po czym wysłuchano śpiewów chóralnych i deklamacji dzieci szkolnych. Następnie pani **Krywieńczykowa** - nauczycielka szkoły, odczytała uroczysty protokół, który podpisali powiatowy inspektor szkolny - **Konrad Świerczek**, **Jakub Bazarnik**, grono nauczycielskie szkoły, reprezentanci władz i urzędów polskich w Lublińcu, przedstawiciele lublinieckich towarzystw oraz mieszkańcy miasta. Podpisany protokół zamknięto w specjalnej urnie i włożono do wykopanego dołu, w którym zasadzono pamiątkową lipę.

*Fot. z kroniki szkolnej
Formowanie do pochodu na dziedzińcu Szkoły Powszechnej
w Lublińcu, 18.06.1925 r.*

Oto zachowany tekst protokołu:

Działo się 3 maja 1923 r. na dziedzińcu szkoły powszechnej w Lublińcu - w dniu pierwszego obchodu

rocznicy Konstytucji 3 Maja na wolnym Górnym Śląsku.

List do przyszłych Pokoleń!

„... Polsko!

Kto Ciebie chciał, ten wierzył.

Ten bowiem tylko lud upada w cienie,

Który sam sobie nie dochował wiary.

Temu, kto stracił sztandar widzenie

na nic sztandary!

Mocnym i wiernym duchom ja przywodzę

w wolności drodze.”

Dzisiaj obchodzimy po raz pierwszy święto narodowe tu na wolnym Górnym Śląsku. Jest ten dzień dla nas hymnem życia i radości. Sięgając w przeszłość, oddajemy cześć i podziękowanie przodkom naszym, szukamy spójni duchowej. Naród polski był przywalony głazem przemocy, jadowity rak zwątpienia toczył i toczy jego moc duchową. Aby w dniu tej rocznicy w najsmutniejsze dusze wstąpił złoty promień nadziei.

Konstytucja - uchwalona w dniu 3 maja 1791 r. była dowodem, że Polska żyć chce, że ma prawo bytu i istnieć musi. Jesteśmy dzisiaj świadkami zmartwychwstałej Polski.

W poczuciu tej historycznej prawdy zebraliśmy się tu przed szkołą powszechną, my dzieci polskie w liczbie (mniej więcej) 800, grono nauczycielskie tej szkoły, rodzice, obywatelstwo, reprezentanci władz i urzędów polskich państw świeckich i duchowych – w Lublińcu, aby zapoczątkować tu obchód dnia dzisiejszego i stwierdzić, że jesteśmy znowu gospodarzami tej ziemi polskiej, aby wyrazić cześć tym, którzy Polskę w męce niewoli przechowali w sercu i w czynie ofiarnym, tym, co ją jako sztandar wzniesli o świtanie wolności, tym, co za wskrzeszenie jej padli. Na pamiątkę tego dnia sadzimy dziś tu przed szkołą lipę pamiątkową i składamy na grobach poległych powstańców wieniec (od dzieci szkolnych i grona nauczyc.).

Świadkowie zmartwychwstania Polski na wolnym Górnym Śląsku.

Fot. z 25.07.1924 r.
Warta honorowa przy lipie

Do wybuchu II wojny światowej co roku na dziedzińcu szkoły świętowano rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 Maja, wartę honorową przed lipą pełnili lublinieccy harcerze.

Fot. z kroniki szkolnej
Dzień szkoły polskiej, 18.06.1925 r.
Na zdjęciu Jakub Bazarnik – kierownik szkoły

W kolejnych latach lipa otaczana opieką rosła, stając się okazałym drzewem. W 1991 roku uzyskała status pomnika przyrody, obwód drzewa wynosił wówczas 342 cm.

Z okazji 80-lecia Lipy w szkole ogłoszono konkurs na projekt zagospodarowania terenu wokół pamiątkowego drzewa. Zwyciężyła praca pani architekt Oli Klechy.

Pamiętkowa Lipa jubilatka jest z nami od zawsze. Jej charakterystyczna sylwetka, malowniczo prezentująca się na tle czerwonych murów dawnej szkoły, wrosła w krajobraz szkolny i stała się nieodłącznym elementem życia uczniów „Jedynki”.

***Wiosna do naszej szkoły zawita,
gdy nasza szkolna lipa zakwita.***

(...)

***Sto lat temu zasadzona
na zdjęciach odmłodzona
sto lat już tak stoi
i nasze oczy koi.***

(fragment wiersza autorstwa Michała Ledwonia, ucznia klasy 8c)

Lipa, towarzysząc kolejnym pokoleniom od 100 lat, była świadkiem wielu wydarzeń z życia szkolnego. W jej cieniu odpoczywali po trudach nauki nasi pradziadkowie, dziadkowie i ojcowie. O tym, że nie jest ona zwykłym drzewem, jakich rośnie wiele w obejściu szkoły, wiedzą również obecni uczniowie, którzy znają historię drzewa i doceniają jego znaczenie.

***Lipa
na wiosnę soczystą zielenią zakwita.
W cieniu jej jemioli,
koło naszej pięknej szkoły
siedzą dzieci,
na których twarze przez jej konary
słońce świeci.***

(fragment wiersza autorstwa Magdaleny Ledwoń, uczennicy klasy 8c)

Bibliografia:

1. Archiwum Państwowe w Częstochowie [online] [dostęp: 24 kwietnia 2023] Dostęp w internecie <https://www.szukajwarchiwach.gov.pl>
2. Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody [online] [dostęp: 26 kwietnia 2023] Dostęp w internecie <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/widok/viewpomnikprzyrody.jsf?>
3. Lubliniec – Ocalić od zapomnienia [online] [dostęp: 27 kwietnia 2023] Dostęp w internecie <http://historialubliniec.slask.pl>
Na stronie tytułowej wykorzystano fragment wiersza *Lipko Kochana* autorstwa Leny Głównki, uczennicy klasy 6c
Zdjęcie lipy pochodzi z prywatnych zbiorów Barbary i Felicjana Gałązków
Projekt i opracowanie folderu: Barbara Janoszka, Elżbieta Kulisz

Szkoła Podstawowa nr 1
im. Marii Konopnickiej
w Lublińcu

100-lecie Lipy

1923–2023

***Och Lipko, Lipko Nasza
wiatrem i deszczem okalana,
stoisz na placu szkolnym
jak zaczarowana.***